
Onderzoek en beleid

Deze reeks omvat de rapporten van door het WODC verricht onderzoek. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie weergeeft.

Drs. C. van der Werff

W

wetenschappelijk

C

onderzoek- en

D

documentatie

C

centrum

Verlenging van de bewaring (art. 64 Sv.)

**Verslag van de resultaten van een
onderzoek**

1978

Ministerie van Justitie

ns

Staatsuitgeverij
's-Gravenhage

6

Inhoud

1	Inleiding	1
	— vraagstelling	
	— opzet van het onderzoek	
2	De omvang van het probleem	3
2.1	De uitkomsten van de enquête	3
2.1.1	'Gelijktijdige vorderingen', vierde kwartaal 1976	3
2.1.2	'Gelijktijdige bevelen', vierde kwartaal 1976	3
2.1.3	Vergelijking handelwijze O.M. en R.C.'s, vierde kwartaal 1976	3
2.2	De uitkomsten van de telling van de parketadministratie	4
2.2.1	'Gelijktijdige vorderingen', eerste kwartaal 1977	4
2.2.2	'Gelijktijdige bevelen', eerste kwartaal 1977	4
2.2.3	Vergelijking 'gelijktijdige' en 'niet-gelijktijdige vorderingen', eerste kwartaal 1977	4
3	Redenen voor de 'gelijktijdige verlenging'	8
3.1	Het openbaar ministerie	8
3.2	De rechters-commissarissen	8
4	Standpunt ten aanzien van wetwijziging en/of praktische veranderingen	10
5	Samenvatting en conclusie	13

In juli 1975 werd in de Tweede Kamer aan de Minister van Justitie de vraag gesteld of het waar is, dat het bij het openbaar ministerie min of meer gebruikelijk is geworden reeds bij de vordering tot bewaring (artikel 64, lid 1 Sv.) tevens verlenging van de geldigheidsduur van het bevel (artikel 64, lid 2) te vorderen. Verder werd geïnformeerd naar de redenen om 'gelijktijdige vorderingen' in te dienen en naar de procedure die bij een dergelijke verlenging wordt toegepast. Tot slot werd de Minister gevraagd of hij bereid was de parketten er op te wijzen, dat het samenvallen van een vordering tot bewaring met een vordering tot verlenging van bewaring op gespannen voet staat met letter en geest van het Wetboek van Strafvordering en daarom achterwege moet blijven.

In zijn antwoord d.d. 27 augustus 1975 gaf de Minister te kennen dat het hem bekend was dat het openbaar ministerie soms tegelijk bewaring en verlenging daarvan vordert. Hij wees er daarbij op dat het Wetboek van Strafvordering geen bepaling bevat omtrent de dag waarop een vordering tot verlenging moet worden ingediend, noch omtrent de dag waarop daarover moet worden beslist. Wel gaat de huidige wettelijke regeling er naar het oordeel van de Minister van uit dat op de vordering tot bewaring en op de vordering tot verlenging van de bewaring niet gelijktijdig wordt beslist. Bepaalde overwegingen van praktische aard zouden er evenwel toe kunnen leiden dat van dit uitgangspunt wordt afgeweken. Deze handelwijze zou echter tot strikt onvermijdelijke gevallen beperkt dienen te blijven. De Minister deed verder de toezegging dat hij in overleg met het openbaar ministerie zou bezien in hoeverre de praktijk van het gelijktijdig vorderen van bewaring en van verlenging daarvan herziening behoeft.¹⁾

Op verzoek van de Minister heeft de vergadering van procureurs-generaal ter bestudering van deze kwestie een werkgroep in het leven geroepen. Deze werkgroep, onder voorzitterschap van mr. Abspoel, heeft in samenwerking met het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum van het Ministerie van Justitie (WODC) een onderzoek gedaan naar de omvang en de achtergronden van de gelijktijdige vordering.

In het kader van dat onderzoek zijn een tweetal enquêtes gehouden, één onder de leden van het openbaar ministerie en één onder de rechters-commissarissen. De enquêtes zijn als volgt opgezet. Aan de officieren is gevraagd of zij in het laatste kwartaal van 1976 ooit gelijktijdig met de bewaring verlenging ervan hadden aangevraagd en zo ja, waarom. Tevens zijn aan de hoofdofficieren een aantal vragen voorgelegd om te weten te komen of het parket bepaalde wetswijzigingen wenselijk acht om het onderhavige probleem op te lossen en of het mogelijkheden ziet tot verbetering binnen de bestaande wettelijke regelingen. Aan de rechters-commissarissen (R.C.'s) werd allereerst gevraagd of zij in het laatste kwartaal van 1976 ooit het bevel tot verlengde bewaring gelijktijdig met het bevel tot bewaring hebben afgegeven. Tevens werd aan hen dezelfde opinievrage voorgelegd als aan de hoofdofficieren.

De vragenlijsten van de officieren, de hoofdofficieren en de rechters-

¹⁾ Zie Aanhangsel van de Handelingen van de Tweede Kamer, zitting 1974—1975, nr. 1675, pag. 1291.

commissarissen werden in januari 1977 ingevuld.

Los van de enquêtes is in alle arrondissementen door de parketadministratie in het eerste kwartaal van 1977 een registratie bijgehouden van alle gevallen waarbij 'gelijktijdige vorderingen' werden ingediend en eventueel toegewezen. Ook het aantal 'niet-gelijktijdige vorderingen' werd geteld. De verschillende onderdelen van het onderzoek hadden uitsluitend betrekking op zaken tegen strafrechtelijk meerderjarige verdachten.

Dit onderzoekverslag is als volgt opgebouwd. Eerst komt aan de orde in hoeveel arrondissementen recentelijk 'gelijktijdige vorderingen' zijn gedaan en ingewilligd en hoe vaak dit gebeurde. Daarna volgt een overzicht van de door de officieren van justitie en de R.C.'s opgegeven redenen om gelijktijdige vorderingen in te dienen c.q. toe te wijzen. Vervolgens is het standpunt van de parketten ten aanzien van eventuele juridische en praktische veranderingen weergegeven. Dit standpunt is geplaatst naast het standpunt van de R.C.'s in deze. In de slotparagraaf wordt vastgesteld wat de omvang van het probleem is en welke suggesties door de geënuquëeerden zijn gedaan voor een oplossing ervan.

2.1 De uitkomsten van de enquête

2.1.1 'Gelijktijdige vorderingen', vierde kwartaal 1976

Van de circa 120 officieren die in functie zijn vulden 97 het voor hen bestemde formulier in. De overige officieren hebben, naar mag worden aangenomen, in de onderzoeksperiode geen zaken tegen strafrechtelijk meerderjarigen behandeld. 66 van genoemde 97 officieren antwoorden dat zij geen gelijktijdige vorderingen hadden ingediend, terwijl 2 officieren zich niet konden herinneren of zij dat hadden gedaan. 29 officieren gaven op in het onderzochte kwartaal één of meermalen gelijktijdig bewaring en verlenging van die bewaring te hebben gevorderd.

De officieren die in het vierde kwartaal 1976 'gelijktijdige vorderingen' hadden gedaan, zijn afkomstig uit acht verschillende arrondissementen.

2.1.2 'Gelijktijdige bevelen', vierde kwartaal 1976

Alle 24 R.C.'s die in het vierde kwartaal 1976 bevoegd waren vorderingen tot verlenging van de bewaring te behandelen, hebben een enquêteformulier ingevuld.

12 van de 24 R.C.'s waren in het onderzochte kwartaal niet geconfronteerd met een gelijktijdige vordering tot bewaring en tot verlenging van die bewaring. Van de 12 R.C.'s die beide vorderingen wel tegelijkertijd waren voorgelegd, hadden 6 R.C.'s in geen van de gevallen beide bevelen gelijktijdig afgegeven. De andere 6 R.C.'s antwoordden dat zij dat in alle gevallen wel gedaan hadden.

De R.C.'s die zeiden beide bevelen tegelijk te hebben afgegeven, zijn verbonden aan drie verschillende rechtbanken.

2.1.3 Vergelijking handelwijze O.M. en R.C.'s, vierde kwartaal 1976

Wanneer men de antwoorden van de officieren en de R.C.'s die betrekking hebben op het beleid in het vierde kwartaal 1976, vergelijkt, dan vallen vier dingen op:

1 in 11 van de 19 arrondissementen zijn in het vierde kwartaal 1976 in het geheel geen 'gelijktijdige vorderingen' ingediend;

2 gelijktijdige vorderingen worden niet in alle arrondissementen waar zij worden ingediend ook gehonoreerd, slechts in drie arrondissementen gebeurde dit eind 1976 wel;

3 in 2 arrondissementen antwoordde de R.C. dat verzoeken tot gelijktijdige vordering waren afgewezen, terwijl de officieren opgaven dergelijke vorderingen niet te hebben gedaan. Een mogelijke verklaring hiervoor is, dat men zich niet strikt heeft gehouden aan de termijn waarover de gegevens moesten worden verstrekt;

4 in één arrondissement zei de R.C. geen enkel verzoek te hebben ontvangen, terwijl vanuit het O.M. zo'n verzoek wel was gedaan. Als verklaring kan ook hier worden gedacht aan een geheugenfout. Een andere mogelijkheid is dat de officier de twee betreffende vorderingen tegelijk had ondertekend, maar dat de parketadministratie voor de afwikkeling in twee fasen had gezorgd.

2.2 De uitkomsten van de telling van de parketadministratie

2.2.1 'Gelijktijdige vorderingen', eerste kwartaal 1977

Uit de opgaven van de parketadministratie blijkt, dat in het eerste kwartaal 1977 nog slechts op vier parketten 'gelijktijdige vorderingen' werden gedaan. In het vierde kwartaal 1976 bleek dit, zoals gezegd, op acht parketten, waaronder deze zelfde vier, het geval te zijn.

Er is weinig reden om aan te nemen dat de afname van het aantal parketten waar gelijktijdige vorderingen werden ingediend, veroorzaakt is door de wetenschap dat het WODC een onderzoek hiernaar deed. Bij bestudering van het materiaal blijkt namelijk dat in twee van de vier arrondissementen waarin het laatste kwartaal van 1976 wel, en in het eerste kwartaal van 1977 geen 'gelijktijdige vorderingen' zijn gedaan, deze vorderingen in het vierde kwartaal van 1976 waren afgewezen.

In deze arrondissementen had het voor het parket weinig zin om dergelijke vorderingen te blijven indienen. In de twee andere arrondissementen was in het laatste kwartaal van 1976 slechts zeer incidenteel sprake van 'gelijktijdige vorderingen'. Globaal komen de resultaten van de enquête en van het registratierapport dus wel overeen. Uit de telling van de parketadministratie blijkt verder, dat in de vier genoemde arrondissementen in totaal 70 'gelijktijdige vorderingen' zijn ingediend in het eerste kwartaal 1977. Op deze vorderingen wordt hieronder nader ingegaan.

2.2.2 'Gelijktijdige bevelen', eerste kwartaal 1977

Uit de parketregistratie blijkt dat in het eerste kwartaal 1977 bij vier rechtbanken 'gelijktijdige bevelen' zijn afgegeven. Bij twee van deze rechtbanken was dit blijkens de opgave van de R.C.'s in het vierde kwartaal 1976 eveneens het geval, bij de twee andere rechtbanken niet, hoewel 'gelijktijdige bevelen' wel waren ingediend. In één van deze laatste twee arrondissementen is deze verschuiving te verklaren uit het feit dat begin 1977 een andere R.C. in functie is getreden.

Bij drie van bovenbedoelde vier rechtbanken zijn alle in het eerste kwartaal 1977 ingediende 'gelijktijdige vorderingen' gehonoreerd. Bij één rechtbank gebeurde dit slechts incidenteel. Dit komt neer op in het totaal 39 gevallen in het eerste kwartaal 1977. In de volgende paragraaf zal worden nagegaan welk deel de gevallen van gelijktijdige vorderingen en bevelen uitmaken van het geheel van de vorderingen en bevelen tot bewaring.

2.2.3 Vergelijking 'gelijktijdige' en 'niet-gelijktijdige vorderingen', eerste kwartaal 1977

Om te kunnen beoordelen of het gelijktijdig vorderen van de bewaring en de verlenging ervan gebruikelijk is, dient men het aantal 'gelijktijdige vorderingen' te relateren aan het totaal aantal vorderingen tot inbewaringstelling dat in de betreffende periode is gedaan. Deze zijn op de parketten eveneens geteld. Uit de telling blijkt dat in het eerste kwartaal 1977 in het totaal in 1745 gevallen bewaring is gevorderd tegen strafrechtelijk meerderjarige verdachten. In 70, dat wil zeggen in 4%, van deze gevallen werd tegelijk met de bewaring verlenging van die bewaring gevorderd. Dit verzoek van de officier werd in 39 gevallen door de R.C. ingewilligd.

In het totaal is dus in 2% van de gevallen dat bewaring is gevorderd gelijktijdig met het bevel tot bewaring een bevel tot verlenging van de bewaring afgegeven. Hierbij zijn vier arrondissementen betrokken. Men kan dus niet zeggen dat deze handelwijze min of meer gebruikelijk is geworden ¹⁾. Niettemin komt het in circa 160 gevallen per jaar voor.

Deze gegevens krijgen wat meer reliëf wanneer men de verschillende beslissingen bekijkt die achtereenvolgens in het kader van de voorlopige

1) Misschien is het reëler om de 70 'gelijktijdige vorderingen' af te zetten tegen het aantal gevallen waarin *verlenging* van de bewaring is gevorderd. Dat laatste kwam in 593 gevallen voor. Ook zo beschouwd kan men niet concluderen dat de gelijktijdige vordering gebruikelijk is.

hechtenis worden genomen. Dit proces is in beeld gebracht in de figuren 1 en 2. Figuur 1 heeft betrekking op de 'gelijktijdige vorderingen' en figuur 2 op de 'niet-gelijktijdige' vorderingen. Bij bestudering van deze twee figuren vallen drie punten op, die in dit verband van belang zijn.

1 Wanneer gelijktijdig met de vordering tot bewaring een vordering tot verlenging van de bewaring wordt ingediend, wordt altijd minstens een bevel tot bewaring afgegeven. Wordt daarentegen alleen bewaring gevorderd, dan wordt deze vordering in 14% van de gevallen afgewezen. Het indienen van een 'gelijktijdige vordering' heeft dus vrijwel steeds bewaring tot gevolg, wat bij een normale vordering tot inbewaringstelling niet altijd het geval is. Een verklaring voor dit verschil is op basis van de verzamelde informatie niet te geven. Het kan zijn dat het openbaar ministerie alleen 'gelijktijdige vorderingen' indient in zaken waarin geen enkele twijfel bestaat over de noodzaak van voorlopige hechtenis.

Het is evenwel ook mogelijk dat een R.C., die wordt geconfronteerd met twee vorderingen tegelijk, eerder geneigd is op zijn minst een bevel tot bewaring af te geven dan wanneer hij alleen een vordering tot bewaring krijgt voorgelegd.

2 In de gevallen waarin de 'gelijktijdige vordering' tot verlenging van de bewaring is afgewezen, is meestal niet opnieuw een vordering tot verlenging van de bewaring ingediend: in 28 van de 31 gevallen heeft het openbaar ministerie direct na de bewaring de gevangenhouding gevorderd. In de overige drie gevallen was verlenging van de bewaring bij nader inzien kennelijk niet noodzakelijk. Daarnaast werd voortzetting van de voorlopige hechtenis door de rechtbank niet noodzakelijk geacht in 4 van de 28 gevallen waarin de officier aansluitend op een afgewezen 'gelijktijdige vordering tot verlenging van de bewaring' om gevangenhouding had verzocht.

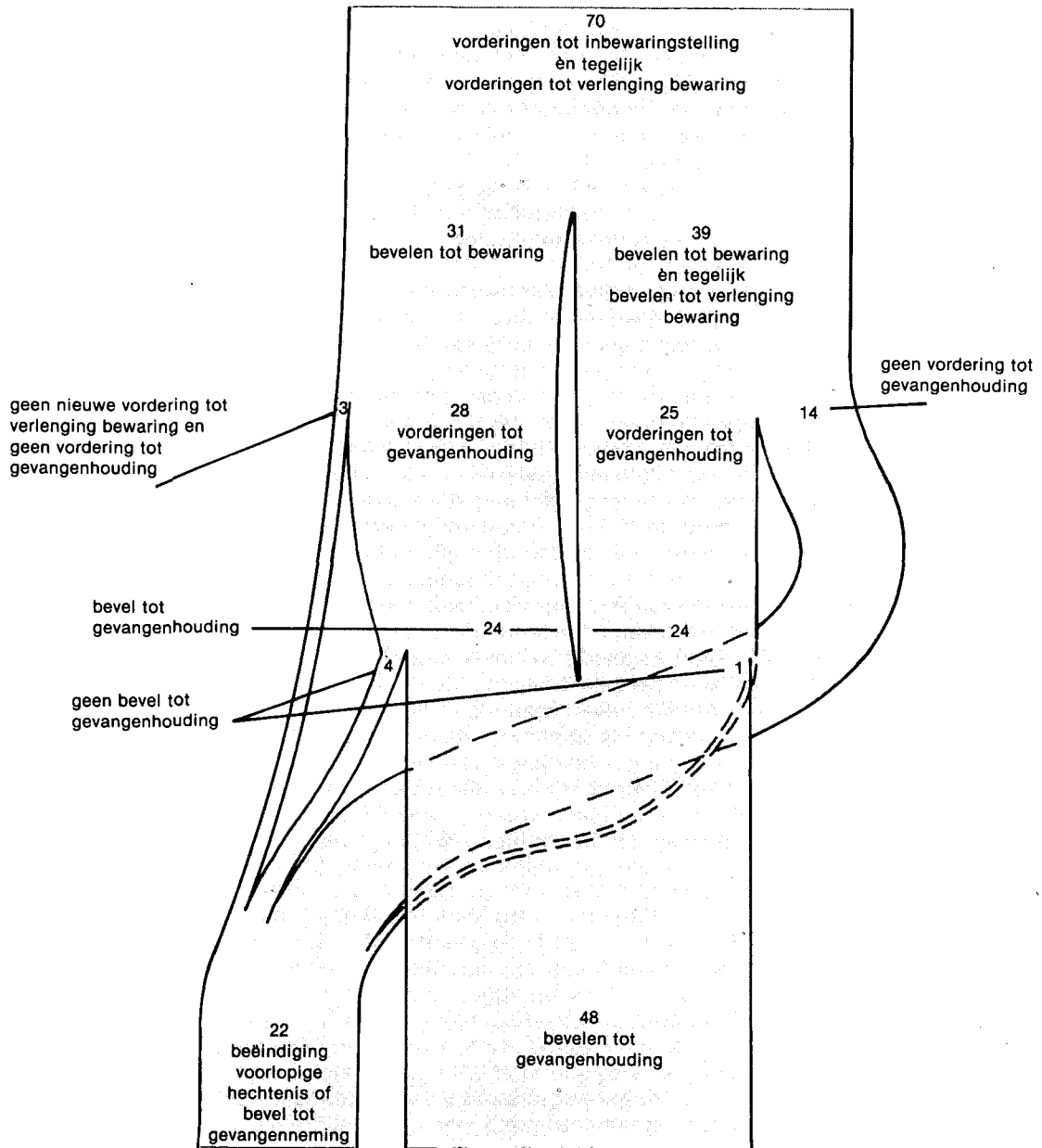
Wat de redenen waren om in deze gevallen geen tweede vordering tot verlenging van de bewaring en geen vordering tot gevangenhouding te doen resp. geen bevel tot gevangenhouding af te geven, terwijl aanvankelijk een tweede termijn van zes dagen bewaring noodzakelijk werd geacht door de officier, is op grond van de resultaten van deze enquête niet vast te stellen²⁾.

Deze gegevens wekken evenwel niet de indruk dat het volstrekt noodzakelijk was om gelijktijdig met de bewaring de verlenging ervan te vorderen.

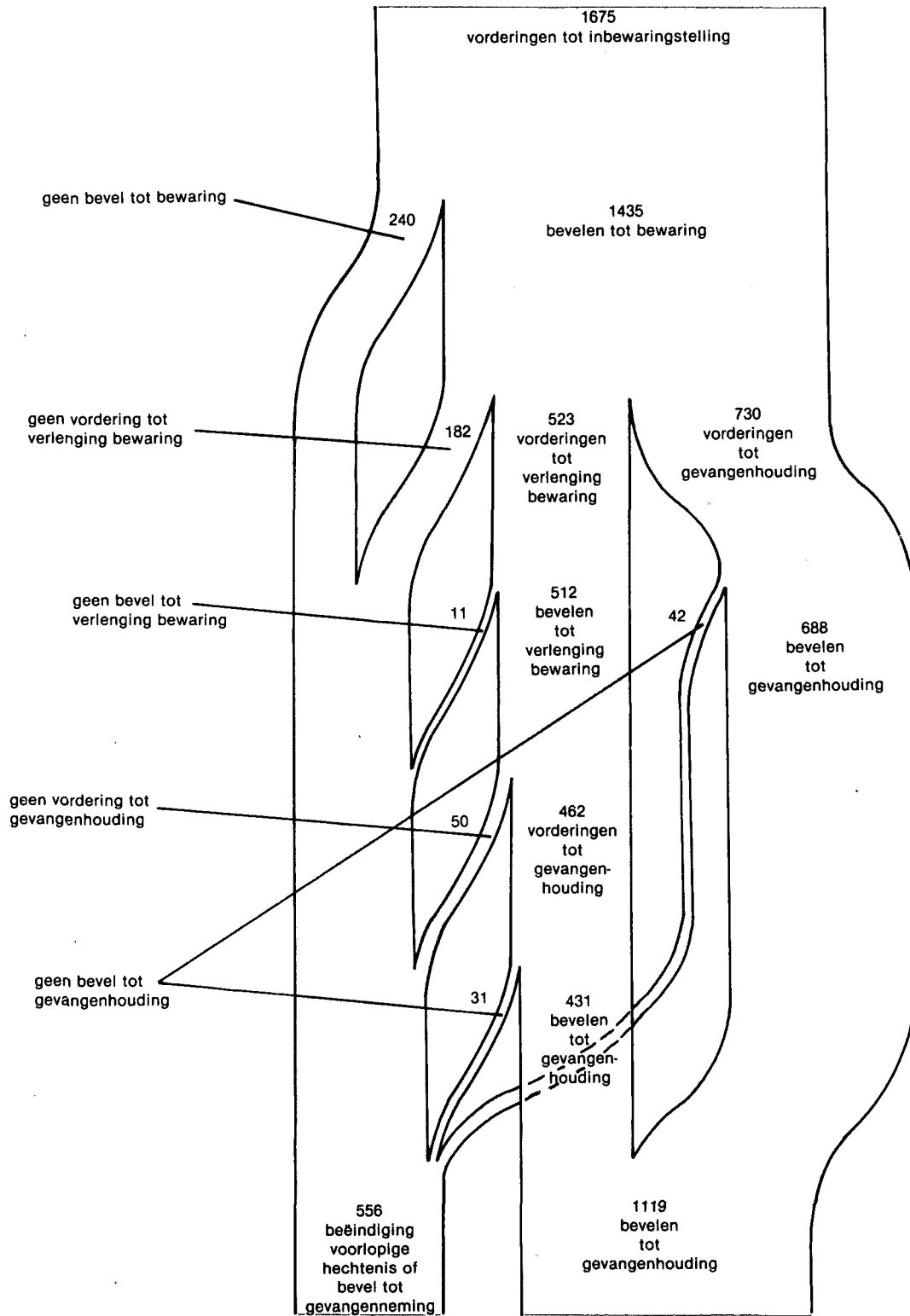
3 Van die zaken waarin 'gelijktijdige vorderingen' worden gedaan, loopt een vrijwel even hoog percentage uit op gevangenhouding (nl. 67%) als van zaken waarin 'niet-gelijktijdige' verlenging van de bewaring is gevorderd (namelijk 69%). Dit vormt een aanwijzing dat de zaken waarin 'gelijktijdige vorderingen' zijn ingediend niet wezenlijk verschillen van die waarin (aanvankelijk) alleen vordering tot inbewaringstelling is gedaan.

2) De verdachte kan in vrijheid zijn gesteld of hij kan op de zitting gevangen genomen zijn ('snelrecht').

Figuur 1: Voorlopige hechtenis op vordering van de officier van justitie, alleen 'gelijktijdige vorderingen'; strafrechtelijk meerderjarige verdachten, Nederland, eerste kwartaal 1977 (absolute aantallen)

Figuur 2: Voorlopige hechtenis op vordering van de officier van justitie, alleen 'niet-gelijktijdige vorderingen'; strafrechtelijk meerderjarige verdachten, Nederland, eerste kwartaal 1977 (absolute aantallen)

ERRATUM bij "Verlenging van de Bewaring"

's-Gravenhage, Staatsuitgeverij 1978

WODC-reeks 'Onderzoek en Beleid', nr. 6

pag. 8 regel 14: lees "zes dagen" i.p.v. "zes maanden"

pag. 11 regel 36: lees "vordering" i.p.v. "onderzoek".

Redenen voor de 'gelijktijdige verlenging'

3.3 Het openbaar ministerie

In de vragenlijst waren een zevental redenen vermeld die het gelijktijdig vorderen van de verlenging van bewaring noodzakelijk zouden kunnen maken. De officieren is gevraagd aan te geven welke reden(en) een rol had(den) gespeeld bij hun eventuele beslissing een 'gelijktijdige vordering' in te dienen. Verzocht werd tevens mogelijke andere redenen dan de vermelde apart te omschrijven.

De redenen waarom eerdergenoemde 29 officieren *beide vorderingen gelijktijdig hadden ingediend*, zijn hieronder vermeld in volgorde van belangrijkheid (dat wil zeggen: van frequentie van voorkomen):

- 1¹⁾ men verwachtte dat de berechting binnen twaalf dagen zou plaatsvinden;
 - 2 de raadkamer hield niet binnen zes dagen zitting voor gevangenhouding;
 - 3¹⁾ het was te verwachten dat met het oog op het (gerechtelijk) vooronderzoek bewaring van langer dan zes maanden noodzakelijk zou zijn;
 - 4¹⁾ verwacht werd dat het bewijsmateriaal gedurende de tweede termijn van zes dagen sterker zou worden;
 - 5 er moest een onderzoek worden ingesteld naar de mogelijke voorwaarden waaronder een eventuele schorsing van de voorlopige hechtenis zou kunnen plaatsvinden;
 - 6¹⁾ de verdachte bevond zich in een Huis van Bewaring buiten het arrondissement;
 - 7 'omdat de rechtbank eenmaal per week verlengingen van bewaring en gevangenhouding behandelt en de gelijktijdig met de eerste vordering getekende vorderingen door de registratie tijdig kunnen worden aangebracht'.
- (N.B. Het is dus de vraag of hier van 'gelijktijdige vorderingen' sprake is, of slechts van 'gelijktijdig ondertekenen van de vorderingen'. Mogelijk lijkt ook dat de registratie later de datum invult, C.v.d.W.)

3.2 De rechters-commissarissen

Aan de R.C.'s werden dezelfde redenen voorgelegd als aan de officieren, aangevuld met enkele argumenten die alleen op de R.C. van toepassing zijn. Tevens werd de R.C.'s gevraagd om welke reden(en) zij een verzoek tot 'gelijktijdige verlenging' hadden afgewezen.

De *door de R.C.'s opgegeven redenen om beide bevelen gelijktijdig af te geven* waren, in volgorde van belangrijkheid (dat wil zeggen: het aantal malen dat ze van toepassing waren):

- 1 de berechting zou binnen twaalf dagen plaatsvinden;
- 2 het was te verwachten dat met het oog op het (gerechtelijk) vooronderzoek bewaring van langer dan zes dagen noodzakelijk zou zijn;
- 3 verwacht werd dat het bewijsmateriaal gedurende de tweede termijn van zes dagen sterker zou worden;
- 4 de verdachte bevond zich in een Huis van Bewaring buiten het arrondissement.

Als *redenen* om de gelijktijdig voorgelegde vorderingen *niet tegelijk in te willi-*

1) Deze redenen zijn ook door de R.C.'s genoemd, in dezelfde volgorde — zie hieronder.

gen gaven de eerdergenoemde 6 R.C.'s op:

- 1 op het moment dat de vordering werd gedaan was niet te voorzien of verlenging van de bewaring nodig zou zijn;
- 2 dat de verdachte op de vordering tot verlenging van de bewaring nader moet worden gehoord;
- 3 in sommige gevallen is het wenselijk bij het verhoor op de vordering tot verlenging de verdachte tevens nog eens te horen in verband met een tegen hem lopend gerechtelijk vooronderzoek;
- 4 de wettelijke regeling heeft kennelijk de strekking dat eerst over verlenging wordt beslist tegen het einde van de bewaring.

Resumerend kan worden gesteld dat de redenen om 'gelijktijdige verlenging van de bewaring' te vorderen van verschillende aard zijn. Zij spreken verder voor zich. Hetzelfde geldt voor de door de R.C. opgegeven redenen om 'gelijktijdige bevelen' af te geven; het gaat hier om vier redenen die ook voorkomen onder de zes belangrijkste die de officieren opgaven.

Standpunt ten aanzien van wetswijziging en/of praktische veranderingen

Aan de hoofdofficieren is de vraag voorgelegd, hoe hun parket staat tegenover een wijziging van het Wetboek van Strafvordering in die zin, dat het bevel tot bewaring *slechts éénmaal voor een periode van negen of twaalf dagen* wordt afgegeven.

Uit de antwoorden blijkt dat 11 parketten een dergelijke wetswijziging *niet* gewenst achten, terwijl 8 parketten dat wel wenselijk vinden. Een wat gedetailleerder beeld van de standpunten van de parketten geeft onderstaande staat:

	<i>aantal</i>	%
parket is unaniem geen voorstander	7	37
parket over het algemeen geen voorstander	4	21
de meningen zijn sterk verdeeld	—	—
parket over het algemeen voorstander	3	16
parket unaniem voorstander	5	26
totaal	19	100

Een zelfde vraag is aan de R.C.'s gesteld. In 11 arrondissementen bleken de R.C.'s een dergelijke wetswijziging niet gewenst te vinden, in 7 arrondissementen *wel* en in één arrondissement zijn de R.C.'s het over de wenselijkheid van zo'n wetswijziging niet eens.

Vrijwel evenveel parketten als arrondissementsrechtbanken zijn vóór respectievelijk tegen de gesuggereerde wetswijziging; toch zijn in 6 arrondissementen het parket en de rechtbank (R.C.) het onderling niet eens over de wenselijkheid ervan.

Gesteld voor de vraag, wat men de meest wenselijke termijn zou vinden waarvoor een bevel tot bewaring dient te worden afgegeven, '9 dagen of 12 dagen', kiest driekwart van de voorstanders van een wetswijziging voor een periode van 12 dagen. Dat geldt zowel voor de parketten als voor de R.C.'s. In onderstaande staat zijn de standpunten ten aanzien van de genoemde wetswijziging nogmaals weergegeven:

	<i>aantal parketten</i>	<i>aantal rechtbanken (R.C.'s)</i>
tegen	11	11
vóór, 9 dagen	2	2
vóór, 12 dagen	6	6
totaal	19	19

In dit verband is het vermeldenswaard dat 36 van de 97 officieren opgaven, dat

ERRATUM bij "Verlenging van de Bewaring"

's-Gravenhage, Staatsuitgeverij 1978

WODC-reeks 'Onderzoek en Beleid', nr. 6

pag. 8 regel 14: lees "zes dagen" i.p.v. "zes maanden"

pag. 11 regel 36: lees "vordering" i.p.v. "onderzoek".

het in het onderzochte kwartaal één of meermalen was voorgekomen dat de bewaring, die op hun vordering was verlengd werd beëindigd voor de tweede termijn van zes dagen was verstreken.

In het eerste kwartaal 1977 deed dit zich voor in 42 van de 512 gevallen van 'niet-gelijktijdige verlenging van de bewaring', en in 2 van de 39 gevallen van 'gelijktijdige verlenging van de bewaring'. In één van de laatstgenoemde gevallen was de tweede termijn van zes dagen zelfs nog niet aangevangen.

Uit de gegevens van de parketten blijkt voorts dat bevelen tot bewaring en bevelen tot verlengde bewaring zelden worden afgegeven voor korter dan zes dagen. In het eerste kwartaal 1977 gebeurde dit in het totaal in 4 resp. 5 gevallen.

Resumerend kan worden gesteld dat het merendeel van de parketten tegen een wetswijziging is in de zin van verlenging van de periode van de bewaring van 6 dagen tot 9 of 12 dagen zonder mogelijkheid van verlenging. De verhouding tussen het aantal voorstanders en tegenstanders bij de R.C.'s (rechtbanken) is vrijwel gelijk als die bij de parketten. Per arrondissement lopen de meningen tussen parket en R.C. (rechtbank) op dit punt vrij vaak uiteen.

Andere suggesties tot verbetering

Tot slot is zowel aan de hoofdofficieren als aan de R.C.'s door middel van een tweetal vragen verzocht suggesties te doen voor minder ingrijpende wijzigingen.

De eerste vraag luidde:

'Ziet uw parket/ziet u nog mogelijkheden om door middel van *minder ingrijpende wetswijzigingen* het gelijktijdig vorderen van bewaring en verlenging van de bewaring te voorkomen?'

Dit leverde de volgende suggesties op:

A Van de zijde van de parketten:

- 1 in de wet zou een mogelijkheid moeten worden geschapen om bij de vordering tot bewaring tevens de verlenging voor de geldigheid van het bevel te vorderen, indien:
 - a de dag waarop de zes dagen aflopen, valt op of daags na een feestdag voorafgegaan door een weekend;
 - b de officier van justitie de verdachte voor een snelrechtzitting wil dagvaarden en de verdachte is gedetineerd in een H.v.B. buiten het arrondissement waar de vervolging tegen hem wordt ingesteld;
- 2 bepalen dat een onderzoek tot verlenging niet mag worden ingediend dan nadat op de vordering tot bewaring is beschikt.

B Van de zijde van de R.C.'s:

- 1 in artikel 64 lid 2 Sv. na de woorden: 'Op de vordering van de officier' invoegen: 'welke vordering eerst kan worden gedaan nadat de bewaring tenminste twee dagen heeft geduurd';
- 2 in de wet vastleggen dat verlenging van de bewaring eerst mag worden gevorderd nadat de bewaring tenminste een dag is ten uitvoer gelegd;
- 3 de mogelijkheid om bewaring en verlenging van de bewaring elk voor zeven in plaats van zes dagen te verlenen in een beperkt aantal gevallen;
- 4 wellicht zou in een (beperkt) aantal gevallen het gelijktijdig vorderen kunnen worden voorkomen als de bewaring en de verlenging daarvan elk voor zeven dagen in plaats van zes dagen kan worden verleend;
- 5 bepalen dat de beslissing tot verlenging van de bewaring op straffe van nietigheid niet eerder genomen en betekend mag worden dan op de werkdag, voorafgaande aan de werkdag waarin het tijdstip van afloop van de bewaring valt. Valt dit op een zaterdag of zondag e.d. dan niet eerder dan op twee voorafgaande werkdagen. Plicht raadsman te waarschuwen. Ook beslissing tot verlenging van een verzekering moet op een vergelijkbare korte termijn genomen worden;
- 6 door dit met zoveel woorden in de wet te verbieden.

De tweede vraag die werd voorgelegd was:

'Ziet uw parket/ziet u nog mogelijkheden om binnen de bestaande wettelijke regelingen zodanige *praktische veranderingen* aan te brengen dat het onderhavige probleem kan worden opgelost?'

De volgende praktische veranderingen werden voorgesteld:

A Van de zijde van de parketten:

- 1 a meer raadkamerzittingen;
b een verdachte in een Huis van Bewaring buiten het eigen arrondissement door de R.C. in het arrondissement waar hij zich bevindt op vordering te doen horen;
- 2 a beleidsafpraak dat vordering tot bewaring en vordering verlenging niet gelijktijdig kunnen worden gedaan, tenzij in geval van dringende noodzaak;
b voorschrift dat R.C. niet gelijktijdig bewaring en verlenging daarvan dient te verlenen, tenzij in dringende noodzaak;
- 3 door niet gelijktijdig bewaring en verlenging bewaring te vorderen;
- 4 een reëel functionerend Huis van Bewaring in eigen arrondissement zal te gelijk vorderen tot een minimum terugbrengen;
- 5 in ieder arrondissement een Huis van Bewaring met voldoende ruimte;
- 6 door meer ruimte ter beschikking te hebben ter plaatse in het Huis van Bewaring. Bovendien dient in ieder arrondissement een Huis van Bewaring te zijn;
- 7 vordering tot verlenging pas enkele dagen na verlenen van de bewaring in behandeling nemen;
- 8 door deze vorderingen nimmer te honoreren;
- 9 slechts in uitzonderlijke situaties overgaan tot gelijktijdig vorderen, bijvoorbeeld indien door aaneenschakeling van meerdere zon- en feestdagen e.d. het einde van de eerste bewaringstermijn niet zonder meer kan worden afgewacht;
- 10 het houden van twee zittingen per week door de raadkamer-gevangenhouding. Er tegen pleit echter:
 - a onderbezetting van de rechtbank;
 - b ontoereikendheid van de transportcapaciteit van de parketpolitie;
 - c de met het vervoer samenhangende kosten.

B Van de zijde van de R.C.'s:

- 1 instructie aan het O.M. dat vordering tot verlenging eerst kan worden gedaan nadat de bewaring tenminste twee dagen heeft geduurd;
- 2 aan O.v.J. mededelen dat op gelijktijdige vordering geen acht zal worden geslagen;
- 3 toezicht door P.G. op tijdstip van indiening. Verplichting tot waarschuwen van (toegevoegde) raadsman;
- 4 door een instructie van de Minister van Justitie aan de (hoofd)officieren waarbij dit wordt verboden;
- 5 richtlijnen van de Minister.

In het voorgaande zijn de resultaten weergegeven van een onderzoek naar de toepassing van de bewaring en de (gelijktijdige) verlenging van die bewaring, dat is ingesteld naar aanleiding van een vraag in de Tweede Kamer.

Aan het onderzoek is medewerking verleend door alle officieren van justitie en alle rechters-commissarissen die in het vierde kwartaal van 1976 strafzaken tegen meerderjarigen hebben behandeld. Verder is in het eerste kwartaal 1977 in alle arrondissementen in het kader van dit onderzoek door de parket-administratie een registratie bijgehouden van het aantal ('gelijktijdige') vorderingen tot bewaring en de afloop daarvan.

Een van de belangrijkste gegevens die dit onderzoek heeft opgeleverd is dat in het eerste kwartaal 1977 in 1745 strafzaken tegen meerderjarige verdachten inbewaringstelling is gevorderd, waarbij in 70 (of 4%) van deze gevallen tegelijkertijd de verlenging van de bewaring is gevorderd. In 39 van laatstgenoemde 70 zaken is gelijktijdig met het bevel tot bewaring een bevel tot verlenging van de bewaring afgegeven. Dat komt neer op circa 280 vorderingen en 160 bevelen per jaar. Hierbij zijn vier arrondissementen betrokken. In de andere arrondissementen komt het zelden of nooit voor dat gelijktijdig met de bewaring de verlenging ervan wordt gevorderd.

Men kan dus niet concluderen, zoals in de bewuste kamervraag is gesteld, dat het gelijktijdig vorderen van bewaring en de verlenging daarvan bij het openbaar ministerie min of meer gebruikelijk is geworden. Het gaat echter evenmin alleen om incidentele gevallen.

De redenen om gelijktijdig met de bewaring de verlenging ervan te vorderen respectievelijk te bevelen, blijken van verschillende aard. De vraag of de termijn van de bewaring, die bij de wet is vastgesteld op maximaal zes dagen, verlengd zou moeten worden, is zowel door elf van de negentien parketten als door elf van de negentien rechtbanken (R.C.'s) ontkennend beantwoord. Van de acht parketten en de acht rechtbanken (R.C.'s) die een verlenging van de wettelijke termijn voorstaan, geven zes parketten (R.C.'s) de voorkeur aan een termijn van twaalf dagen boven een termijn van negen dagen.

Op een enkele uitzondering na hebben de suggesties voor 'andere' wetswijzigingen de strekking dat in artikel 64 lid 2 Sv. de gelijktijdige vordering expliciet zou moeten worden uitgesloten.

De suggesties voor een beleidsmatige oplossing hebben voor het merendeel dezelfde strekking. Door middel van richtlijnen van de Minister of door beleidsafspraken zou aan het vóórkomen van de gelijktijdige vordering een einde moeten worden gemaakt.

Het blijft daarbij de vraag of dergelijke maatregelen een afdoende oplossing zullen bieden voor de problemen waarvoor men in de praktijk komt te staan. Gezien de redenen die worden opgegeven voor het indienen van 'gelijktijdige vorderingen' lijken de meest praktische suggesties om zonder wetswijziging de noodzaak tot het gelijktijdig vorderen van bewaring en de verlenging ervan te verminderen:

- meer raadkamerzittingen voor gevangenhouding;
- in elk arrondissement een Huis van Bewaring met voldoende ruimte.